

ראש השנה תשפ"א
כניסת שבת וחג: 18:20
צאת השבת: 19:18
רבנו תם: 19:55
אופק ת"א
א' תשרי התשפ"א

"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחסד

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחו' לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראש"צ המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהצירא זיע"א ולע"נ הגאונים הצדיקים: מרן הראש"צ הרב עובדיה יוסף זמ"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זצוק"ל זיע"א

פרשת השבוע
מחורת מרן
הראש"צ זיע"א

נושא עוון ועובר על פשע

"וּשְׁבַת עַד ה' אֶלְקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל כָּל אֲשֶׁר אֲנִי מֵצַוְךָ הַיּוֹם וּבָנִיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ" (ל, ב')

הגמרא במסכת ראש השנה (י"ז ע"א) מלמדת אותנו דרך מועילה לתשובה: "אמר רבא: כל המעביר על מידותיו מעבירין עליו כל פשעיו". הסביר רש"י: "המעביר על מידותיו" – שאינו מדקדק למדוד מידה למצערם אותו ומניח מידותיו והולך לו... 'מעבירין עליו כל פשעיו' – אין מידת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן והולכת".

על כך מספרת הגמרא שרב הונא בנו של רבי יהושע חלה. נכנס רב פפא לבקרו. ראה שמצבו של רב הונא קשה מאוד, ובמקום להתפלל לרפואתו ולברכו בברכת רפואה שלמה, אמר רב פפא לבני המשפחה להכין לרב הונא צידה לדרך (פירש רש"י שהכוונה לתכריכין). אבל רב הונא, שאמנם הגיע לשערי מוות, זכה ונעשה לו נס ונתרפא מאותה מחלה. התיישב רב פפא לשוב ולבקרו. לימים נגשו. שאל רב פפא את רב הונא: כיצד התרפאת? ענה לו רב הונא, שאמנם קנסו עליו מיתה, אך הקב"ה אמר: כיון שרב הונא מעביר על מידותיו, לכן נעביר גם אנחנו על מידותינו, וניתן לו חיים.

שואלים המפרשים על סיפור זה: הלא הלכה פסוקה היא שאסור למי שנכנס לבקר אדם גוסס לדבר דברים הקשורים במיתה בנוכחותו של הגוסס, כדי שלא לגרום צער לגוסס וכדי שלא להעציב את בני המשפחה. כיצד, אפוא, הורה רב פפא לבני משפחתו של רב הונא להכין תכריכים; ומדוע לא התפלל על רב הונא שיחלים ממחלתו?

(גאון עוזנו החיד"א ע"ה כתב על מעשה זה, שיש אנשים שמכינים תכריכים עוד בחייהם, ועושים את אותו היום יום טוב. לפי מנהג זה לא קשה על רב פפא, שהרי הכנת תכריכים היא מנהג החיים, ולא הזכיר בדבריו עניינים הקשורים למיתה).

נראה שהתנהגותו של רב פפא היא היא ששייחה לרב הונא להחלים ממחלתו. למה הוונה? כשנגשו, הסביר רב הונא לרב פפא, שאמנם נקנסה עליו מיתה, אך כשברב פפא לבקרו, ובמקום להתפלל עליו עוד הורה להכין לו תכריכים, עשוי היה רב הונא ששמע את דבריו לכעוס עליו; אך הוא התגבר והעביר על מידותיו. אמר הקב"ה: ראו כמה אדם זה מעביר על מידותיו! אפילו בשעה זו, שהוא שומע שאומרים להכין לו תכריכים, אינו מודד מידה למצערם אותו ואינו כועס עליהם! הניחוהו ויחיה. קרע הקב"ה את גזר דינו של רב הונא וגזר עליו חיים.

צריך להעיר, שמידה זו של 'מעביר על מידותיו' אינה עבודה חד-פעמית. זו עבודה תדירית, יומיומית, מדי שעה בשעה. כדי להגיע לתכונה נפלאה זו, לגדלות הנפש של רב הונא, שאף בשעת זיבולא בתרייתא! (לפני מיתתו) ידע להעביר על מידותיו, צריך להיות מלא באמונה ובבטחון בהקב"ה. שכן, מדוע האדם מוחל למצערם אותו ואינו מדקדק למדוד מידה כנגד מידה לאלו שפוגעים בו? מפני שהוא יודע שלא המצערם הם אלו שפגעו בו, אלא עוונותיו-שלו גרמו לו להתבזות. אומרים בשמים: כיון שאדם זה התגבר על מידותיו, הרי זה מלמד שהוא בעל אמונה ובטחון בה'. ראוי הוא שייסגרו עליו, ככתוב: "נושא עוון ועובר על פשע".

אך לא יעלה על דעת אדם ירא שמים לומר: אני אקניט את חברי, כי הוא צריך להעביר על מידותיו, חס ושולם! ועל כך אמר דוד המלך ע"ה על מעלת האיש אשר "ישכון בהר קדשך" – "נבזה בעיניו נמאס" – כאשר מקניטים אותו הריחו מן הנעלבים ואינם עולבים, והוא מעביר על מידותיו, ובודאי לא מבזה את האחרים, "ואת יראי ה' יכבד"!

נשכיל ונדע להעביר על מידותינו והקב"ה יעביר לנו על כל פשעינו. ולכללות ישראל תאמר ברכת השם, כאשר ישראל עושים תשובה מאהבה - הזדונות נעשות להם כזכויות והקללות נהפכות לברכה "כי אהבך ה' א-לקיך".

("דברי מרדכי")

תנא דבי אליהו
חידושים בפרשה
חבית מדרשנו

בסימנא טבא, "תחל שנה וברכותיה"!

המשנה במסכת ראש השנה (פ"א א) אומרת שבראש השנה כל באי עולם עוברים לפני הקב"ה **"כבני מרון"**.

שואלת הגמרא (מסכת "ראש השנה" דף ח"ט): "מאי כבני מרון? ומביאה הגמרא 3 פירושים:

1. "כבני אמרנא" - כבני כבשים - כלומר כל אחד ואחד נבדק כמו הכבשים, שעוברות אחת אחת בפתח צר, כאשר סופרים אותן בשביל לתת מהם מעשר.

2. "כמעלות בית חורון" - מעלה בשביל צר, שיש עמק עמוק משני צידי השביל, ואין אפשרות ללכת שניים יחד. כלומר העומד מהצד רואה את כל העולים במעלה בבת אחת, ולמרות זאת כל אחד נראה לעצמו.

3. "כחיילות של בית דוד" - כחיילות היוצאים למלחמה, שכל אחד מהיוצאים נספר במספר אישי.

המשותף לכל הפירושים, היא המציאות שכל אחד ואחד נראה ונבדק באופן אישי, למרות שהוא עובר ונסקר לפני הקב"ה יחד עם כל באי עולם בסקירה אחת, שנאמר: "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם" (תהילים לג).

אומר רבנו יוסף חיים זיע"א (יב"ב יהודעי" שם) ששלושת הפירושים של הגמרא למציאות "כבני מרון", מתקיימים בפועל בראש השנה. וכולם מציאותיות של לימוד זכות של הקב"ה על עם ישראל.

משמעות "כבני אמרנא" היא שאם הקב"ה רואה בראש השנה שעם ישראל חייב הרבה בעבור מעשיהם הרעים, הוא ברחמיו מחשיב אותנו כמו צאן. כמו שאמרו חז"ל (שמות רבה פרשת בשלה) על הפסוק (תהילים ע"ח): "ויסע כצאן עמו" – "מה הצאן אפי' מחבלת את האילות אין בעליה מעלין עליה, כך ישראל אף על פי שהן חוטאין הקדוש ברוך הוא נוהג בהן כצאן... שאין בעל הצאן תובע מהצאן שלו את הנזק שהיא גורמת לעצים וכד', "וכן כאן דן אותם כפתאים לחשוב המזידין כשגגות... ולזה אמר כאן כבני אמרנא שאם יראה דור חייב הרבה נוהג עמהם כצאן".

משמעות "כמעלות בית חורון", "היינו ששם המקום צר ואם האדם יפול שם המקום גורם לו הנפילה, וכן אצל ישראל ילמד זכות עליהם לומר המקום שהוא חומר עכור גרם להם להמשך אחר תאוה רעה, וכל שכן בזמן שהם בחוץ לארץ שיתלה טומאת המקום שהוא ארץ העמים גרמה להם".

ומשמעות "כחיילות של בית דוד", "היינו שהיו יוצאים מיוחסים כולם כדי שתהא זכות אבותם מסייעתן וכנוכר במדרש. וכן אצל ישראל, אם לא ימצא זכות מספיק בידם יסיפק להם זכות אבותם".

עוד פירוש כותב - "כחיילות בית דוד" שנקראו מחנה אלקים כנוכר בדברי הימים (א' י"ג): "עד למחנה גדול כמחנה אלקים, כן ישראל נקראו על שמו של הקב"ה שנקראים עם ה', ועל כן לא יהיה להם ביטול (כליון) גם ברובם עונות".

אם כן בראש השנה הקב"ה דן אותנו מתוך התחשבות בחולשת גופנו – יצרנו הרע, חולשת מקומנו – העולם המלא בנסיגות וחלק כמדורון, והן בהתחשבות בזכות אבותינו הקדושים ובכך שאנו בניו הנקראים על שם אבינו – הקב"ה.

עוד פירוש נפלא ומיוחד, השייך גם לסימנים של ראש השנה, מצאנו בסיום מסכת חגיגה (דף ק"ז): "אמר ריש לקיש: פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון, דכתיב כפלח הרמון רקתך, אל תקרי רקתך אלא רקנין שבך - על אחת כמה וכמה (שאיין אור של גיהנם שולטת בהם)".

מפרש רבנו יוסף חיים זיע"א (ביב"ב יהודעי" שם): "נראה לי בס"ד הא דנקיט רמון, כי רמון בהפוך מרון, שהוא לשון חירות, כמה שאמרו רז"ל על מאמר ראש השנה ט"ז ע"א: עוברין לפניו כבני מרון, והאדם יהיה לו חירות מכת המצות".

כלומר גם אם במשך השנה הרבנו לחטוא ולפשוע ח"ו, הקב"ה ברחמיו וחסדיו, אינו מביט ברה"ע על חיצוניותנו הקשה – הדומה לקליפת הרמון, אלא דן אותנו על פי הפנימיות שלנו – מעשה המצוות הרבים שיש לכל יהודי בפנימיותו, ומכח ראייה טובה זו של הקב"ה כלפניו, נכתבים כל בית ישראל לחיים טובים ולשלום.

בס"ד יתכן לומר שמכח פירוש נפלא זה, ניתן להבין מדוע הרמון, יותר משאר הסימנים, הפך לסימן המרכזי של מאכלי ראש השנה.

"תחל שנה וברכותיה"!

הליכות עולם לו' מפסקי מרן הראשליצ זיע"א

ראש השנה

סימנים" - מאכלים מיוחדים

- א. טוב להביא מאכלים מיוחדים שהם "סימנא טובא" - לסימן טוב לכל השנה. ויש בעניין זה מנהגים שונים. יש הנוהגים לאכול רק תפוח בדבש ויש הנוהגים לאכול "רימון", "קרא", "סילקא" ו"כרתי" המוזכרים בגמרא. (הוריות יב. כריתות ו).
- ב. יש עדות הנוהגים לאכול גם "שומשום", "ריאה" (של עוף או בהמה), "גזר" וכדו' שיש בהם סימן טוב. מי שאין אצלו מנהג ידוע יאכל את ה"סימנים" המוזכרים בגמרא. מי שאבותיו נהגו במאכלים מיוחדים - ימשיך במנהג אבותיו. זוג המתחתן ינהיג בביתו לאכול את המאכלים שמבית הבעל וגם שמבית האשה על מנת להרבות השלום בקרבם. (עין שו"ע תקפג).
- ג. אם שכחו לקנות או להביא או לבשל את אחד המאכלים - אין בכך כל סימן רע, ורק יאמר את הבקשה הקשורה לאותו מאכל בלי לאוכלו. (עין כה"ח שם ס"ק ג. ע"פ מסכת הוריות יב א).
- ד. אף על פי שאין לבטל בנקל מנהג אבותינו, אם הסוחרים מנצלים את המנהג על מנת להפקיע שערים - אין צריך לקנות מהם את כל הסימנים ויאמר את הבקשה בלבד.
- ה. ראוי לאכול מכל מין אחרי הבקשה. אמנם אם אין המאכל ערב לו - יבקש את הבקשה בראייה בלבד. (עין כה"ח תקפג ס"ק ו).
- ו. בזמן הקידוש בלילה הראשון יסיר מעל השולחן את הפירות החדשים שלא יפטרם בברכת "שהחיינו" של הקידוש. ובלילה השני משאירים בכוונה פרי חדש על השולחן. (כדלעיל בהלכות קידוש).
- ז. זמן אכילתם - יש האוכלים את הסימנים אחרי הסעודה ויש האוכלים אותם אחרי הקידוש לפני הסעודה. אבל הטוב ביותר הוא: לקדש, ליטול ידיים, לאכול "כזית" חלה (ובדיעבד די בטעימה), ואחר כך לאכול את המאכלים של סימן טוב.
- ח. מי שאוכל את ה"סימנים" אחרי קידוש ולפני הסעודה או אחריה - יברך "בורא פרי העץ" על הפרי הראשון - תמר ויכוון לפטור כל פרי העץ שיאכל, ויברך גם "בורא פרי האדמה" על הירק הראשון שאוכל ויכוון על כל פירות האדמה. ויברך "שהכל" לפני שאוכל מראש הכבש, הדג או העוף. ואם אוכל בתוך הסעודה - יברך רק בורא פרי העץ שהוא על פירות שאינם חלק מהסעודה. (עפ"י בא"ח נצבים ד).
- ט. הנוהגים לאכול את הסימנים אחרי הקידוש לפני נטילת ידיים, יזהרו שלא לאכול "כזית" מהפירות, כדי שלא יכנסו לספק חיוב ברכה אחרונה. ובמיוחד צריך להזהר בזה באכילת הרימון, שאף על פי שאינו אוכל כזית ממנו, כל גרגיר הוא "בריה שלמה" ונכנס בספק ברכות אם לברך ברכה אחרונה אפילו אכל גרגיר אחד. (שו"ע רי). לפיכך יש לחלק הגרגיר לחצי לפני אכילתו).

("מאמר מרדכי למועדים")

סיפור השבוע מעשיהם של צדיקים

חכם סלמאן אליהו זיע"א

ביום ב' של ראש השנה בשנת התש"א סליק לעילא המקובל האלוקי צדיק יסוד עולם **חכם סלמאן אליהו זצוק"ל**, אביו של מו"ר הגה"צ מרן הראשליצ **רבינו מרדכי אליהו זצוק"ל**.

בכל שנה היה בא מרן להילולת הרש"ש הקדוש זיע"א בישיבת "בית אלי" בעיר העתיקה. בשנה אחת, הכינו לרב מקום מיוחד. הרב סירב לשבת שם וגם במקום הסמוך, והיה לפלא! עד שפתח הרב פיו בחכמה ואמר שזוכר הוא משנות ילדותו, שהמקום הזה היה מקום מושבו של מו"ר אביו חכם סלמאן ע"ה, ולא ישב בן במקום אביו. על המקום הסמוך, אמר הרב, שמסורת בידם ששם היה מקום מושבו של הרש"ש זיע"א.

סיפר מרן הרב זצ"ל, כי פעם אחת, עוד בהיות אביו בבגדד, הלך מו"ר אביו עם כמה מקובלים, לברך ברכת האילנות בבוסתן של גוי. כשסיימו לברך עם הכוונות, התייבש העץ מיד עם סיום הברכה. צעק עליהם הגוי: "מה עוללתם לעצים שלי?" השיבו לו, שרק ברכו ברכת האילנות. אמר להם הגוי שלא יבואו עוד לברך אצלו. (והסביר הרב זצ"ל - שבברכתם ובכוונתם השלימו את כל התיקון של העץ, ולכן התייבש) ויש שמועה שאח"כ הם עשו ייחודים להחזיר את העץ לצמוח מחדש ולהוציא עלים. ("באור פניך")

סיפר מו"ר רבי מרדכי זצוק"ל בהיכל ישיבתנו, מעשה זה שסיפר לו ר' אליהו **כנוש** ז"ל השמש של רבינו זיע"א על אביו חכם סלמאן אליהו, שבצעירותו, אחר שמילא כרסו בשי"ס ופוסקים, החל ללמוד קבלה, ולמד בכוחות עצמו בכתבי האר"י עץ חיים ושמונה שערים, עד שהיה בקיא בהם.

וכשסיפרו לרבינו הגר"ח בעל ה"בן איש חי" זיע"א דבר זה לא האמין, וחשב שאולי קרא אותם בגירסא בעלמא ללא הבנה טובה.

יום אחד הזמין חכם סלמאן את רבינו לסעודת סיום, רבינו סירב כי לא היה דרכו לילך לסעודות אצל אחרים, והפציר בו ואמר שזה סעודת מצווה. התחיל רבינו לדבר עמו בחכמת הקבלה וראה שהוא מלא וגדוש. ומחמת כך יצא רבינו מגדרו והגיע לסעודת הסיום, ותמורת כך נתן חכם סלמאן לשמש ר' אליהו מטבע אחת תמורת שמביא את רבינו לסעודתו.

והיו נוכחים שם בסעודה כל גדולי בבל וחכמיה, ובראשם רבינו ה"בן איש חי" זיע"א. בתוך הסעודה דרש לפניו חכם סלמאן והתפלאל כולם איך שמתחילה היו מואסים בו וחשבו שהוא רק קורא בספרים ועתה נוכחו לדעת כי הוא מלא וגדוש בכל מכל.

כשראה ר' אליהו שרבינו שמח להיות שם, פנה לחכם סלמאן ואמר לו שאם הוא רוצה שרבינו ישאר אצלו עוד זמן שיתן לו עוד מטבע, והסכים.

ואמר להם רבינו הגר"ח באותו מעמד, כי נשמה קדושה כזאת של חכם סלמאן אליהו לא באה לעולם זמן רב... ("אדונו הבן איש חי" - ישיבת "נהר שלום")

סליחות

בכל יום בחצר בית המדרש.
מס' המשתתפים מוגבל..

בשעה **04:45** בבוקר
תפילת שחרית ב"נץ החמה"

שנה טובה ומתוקה לכל בית ישראל

תזכו לשנים רבות נעימות וטובות
מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא!
ימלא ה' כל משאלות ליבכם לטובה ולברכה
בגשמיות ורוחניות בכל מכל כל עד בלי די
זכות מרן זיע"א תגן עליכם!

**רצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו
או ארוחה חמה יומית לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה
שלמה, זיווג הגון או לעילוי נשמת?**
פנו ל: בית תורה וחסד - "עטרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

מכלוף בן שמואל, סעדיה מועלם, מנוציר בן טובה, אהרון בן מזל-טוב,
יצחק (אִזְקָה) גיקי בן פֶּגָה לוי, עמוס קלימו בן רחל, יעקב בן סעדיה,
זהבה בת תמר, מרים בת דוד, סלעית הדסה בת מלכה הי"ד

ת.נ.צ.ב.ה